

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	071 – Облік і оподаткування	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу
Освітня програма	Облік, аудит і оподаткування	Кафедра	Бізнес-аналітики, обліку і готельно-ресторанної справи
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Тетяна Давидюк, tetiana.davydiuk@khp.edu.ua

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-аналітики, обліку і готельно-ресторанної справи (НТУ «ХПІ»)
Авторка понад 200 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Управлінський облік», «Стратегічний управлінський облік», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Управлінський та податковий облік».

Загальна інформація про курс

Анотація	Курс охоплює теоретичні знання та практичні навички з використання принципів, підходів та методів стратегічного управлінського обліку у системі управління підприємства.
Цілі курсу	<ul style="list-style-type: none"> - сформулювати системний погляд щодо місця стратегічного управлінського обліку в системі комплексного менеджменту суб'єктів господарювання; - проаналізувати систему оцінки витрат в стратегічному управлінському обліку, трансфертне ціноутворення та система збалансованих показників; - сформулювати у студентів навички щодо прийняття управлінських рішень на основі даних управлінського обліку в довгостроковій перспективі підприємств
Формат	Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит
Семестр	2

Обсяг (кредити) / Тип курсу	4 / Вибірковий	Лекції (години)	32	Практичні заняття (години)	16	Самостійна робота (години)	72
-----------------------------	----------------	-----------------	----	----------------------------	----	----------------------------	----

Програмні компетентності	ЗК 06	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
	СК 02	Здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства
	СК 05	Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації
	СК 07	Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства
	СК 09	Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування
	СК 1.1	Здатність застосовувати процедури, пов'язані із управлінням майном та джерелами утворення компаній на основі облікових даних
	СК 1.2	Здатність аналізувати фінансові та нефінансові показники діяльності суб'єкта підприємництва в рамках стратегічного управлінського обліку

Результати навчання

Шифр	Зміст
ПР 04	Організовувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання
ПР 05	Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання
ПР 07	Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання
ПР 10	Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень
ПР 17	Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування
ПР 04	Організовувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання
ПР 05	Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання
ПР 07	Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання
ПР 10	Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень
ПР 17	Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування
ПР 04	Організовувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання
ПР 05	Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання
ПР 1.1	Демонструвати вміння розробки внутрішньо фірмових (управлінських) стандартів і форм управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання
ПР 1.2	Аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень

Теми що розглядаються:

Тема 1. Стратегічний управлінський облік в системі комплексного менеджменту суб'єктів господарювання

Тема 2. Оцінка витрат у стратегічному управлінському обліку. управління витратами господарюючих суб'єктів

Тема 3. Планування господарської діяльності та складання стратегічних бюджетів. аналіз відхилень. гнучкий бюджет

Тема 4. Трансфертне ціноутворення. фінансові показники діяльності підрозділів господарюючих суб'єктів

Тема 5. Система збалансованих показників

Тема 6. Умови невизначеності. вимірювання релевантних доходів та витрат для прийняття рішень

Тема 7. Аналіз інвестиційних рішень. лінійне програмування для цілей стратегічного управлінського обліку

Тема 8. Використання результатів стратегічного управлінського обліку для прийняття ефективних управлінських рішень

Тема 9. Контроль і управління ефективністю діяльності центрів відповідальності

Тема 10. Складання звітності для цілей стратегічного управлінського обліку

Форма та методи навчання.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Методи контролю.

Поточний контроль здійснюється протягом навчального семестру під час проведення лекційних і практичних занять. Має на меті перевірку рівня підготовленості студентів до виконання конкретної роботи. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є: усні опитування та письмові контрольні роботи на лекційних і практичних заняттях; тестування тощо.

Підсумковий контроль знань студентів за навчальною дисципліною здійснюють у формі іспиту з метою визначення ступеню опанування ними програмних компетентностей та результатів навчання.

Формою підсумкового контролю знань є іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Для одержання підсумкових балів студенту необхідно виконати всі обов'язкові види і форми завдань та контрольних заходів, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Розподіл кількості балів за результатами поточного та підсумкового контролю знань студентів з дисципліни наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для заліку

Поточна контрольна робота		Індивідуальне завдання (КП)	Тестування на практичних заняттях	Екзамен	Максимальна сума
№1	№2				
0-15	0-15	0-20	0-20	0-30	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під системою оцінювання слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними критеріями оцінювання для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно») та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Націо- нальна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	- Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	- Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу , що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання містять певні неточності;
75-81	C	Добре	- Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі.	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.

1	2	3	4	5
64-74	D	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування ; - вміння вирішувати прості практичні задачі .	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки ; - невміння вирішувати складні практичні задачі .
60-63	E	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі .	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом .	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі .
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Базова:

1 Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця; 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 480 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)

2 Гончаренко О.О. Управлінський облік: навч. посібник / О.О. Гончаренко, Т.В. Давидюк, А.О. Саюн, Н.В. Рогова – К. : УБС НБУ, 2014. – 415 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)

3 Давидюк Т.В. Management accounting organization: basic steps towards increasing the company efficiency (стаття на англ. Організація управлінського обліку підприємства: основні кроки в напрямку підвищення ефективності діяльності компанії / Т.В. Давидюк // Економіка: реалії часу. – 2017. – № 1(29) – С. 41-47.

4 Давидюк Т.В. Класифікація витрат в управлінському обліку як ефективний напрямок управління витратами / Т.В. Давидюк, О.В. Поліщук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2017. - № 7 (випуск 02). - С. 275-279.

5 Давидюк Т.В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення / Т.В. Давидюк // Економіка: реалії часу. – 2016. – № 1 (23). – С. 6-13

6 Давидюк Т.В. Стан та перспективи розвитку управлінського обліку / Т.В. Давидюк // Соціально-економічний розвиток України: проблеми та перспективи: кол. монографія / За ред. О.В. Манойленко. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – 537 с. – С. 7-15

7 Давидюк Т.В. Сучасний підхід до управлінського обліку виробничих запасів вітчизняних підприємств / Т.В. Давидюк, Є.С. Савчук // Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України: кол. монографія / За ред. О.В. Манойленко. – Х: ТОВ «Планета-прінт», 2017. – 187 с. – С. 55-62

8 Конспект лекцій з курсу «Стратегічний управлінський облік» (для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю “Облік і оподаткування”). Укл.: Рета М.В. – Харків: НТУ «ХП», 2015 – 109 с. (<http://web.kpi.kharkov.ua/eaiu/uchbovo-metodichni-materiali/navchalno-metodichni-materiali-z-distsiplini-strategichnij-upravlinskij-oblik/>)

9 Методичні вказівки до практичних та самостійних занять з курсу "Стратегічний управлінський облік" (для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю “Облік і оподаткування”). Укл.: Рета М.В., Ткаченко М.О. – Харків: НТУ «ХП», 2016 - 25 с. (<http://web.kpi.kharkov.ua/eaiu/uchbovo-metodichni-materiali/navchalno-metodichni-materiali-z-distsiplini-strategichnij-upravlinskij-oblik/>)

10 Управлінський облік [Текст] : підручник / В. С. Лень. - 2-е вид., випр. - Київ : Каравела, 2017. - 260 с.

11 Управлінський облік та аналіз виробничих витрат [Текст] : монографія / О. Л. Михальська, В. Г. Швець ; КНУ. - Київ : Кондор, 2019. - 224 с.

12 Управлінський облік [Текст] : навч.-практичний посібник / В. П. Шило [та ін.]. - Київ : Кондор, 2012. - 302 с.

13 Управлінський облік. Збірник задач : навчальний посібник / Д.А. Горовий, Т.В. Давидюк, С.М. Кравченко, О.В. Маноїленко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 400 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)

14 Управлінський облік: підруч. для вузів / Л.В. Нападовська.- 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.- 648 с. (бібліотека кафедри ЕАтаО)

Допоміжна:

15 Гуцаленко Л. Стратегічний облік і контроль у формуванні фінансових результатів // Бухгалтерський облік і аудит 2010. – № 12. – С. 24-32.

16 Давидюк Т.В. АВС-метод калькулювання собівартості послуг підприємств готельного бізнесу / Т.В. Давидюк // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава, 2019. – 416 с. – С. 68-71

17 Давидюк Т.В. Калькулювання – інструмент управління собівартістю продукції в системі управлінського обліку / Т.В. Давидюк // Сучасні економічні системи: стан та перспективи розвитку: тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 травня 2016 р. – Хмельницький: Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, 2016. – 536 с. – С. 216-218

18 Давидюк Т.В. АВС-метод калькулювання собівартості послуг підприємств готельного бізнесу / Т.В. Давидюк // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава, 2019. – 416 с. – С. 68-71.

19 Давидюк, Т.В. Принципи розробки та впровадження ефективного управлінського обліку / Т.В. Давидюк // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2020 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХП», 2020. Т. 1 : Труды XVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2020» 2-4 грудня 2020 р. – 2020. С. 58– 60.

20 Давидюк, Т.В. Шляхи оптимізації витрат підприємств готельно-ресторанного бізнесу / Т.В. Давидюк // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2020 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХП», 2020. Т. 1 : Труды XVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2020» 2-4 грудня 2020 р. – 2020. С. 127–128

21 Давидюк Т.В., Мірошніченко Т.І. Фінансова структура як складова системи управлінського обліку компанії. Економіка: реалії часу. 2020. № 5(51). С. 21-27. Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No5/21.pdf>

22 Довжик О. О. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах // ВІСНИК Полтавської державної аграрної академії – 2012. - № 2. – С. 174-179.

23 Куцик П.О. Розвиток управлінського обліку: міжнародний контекст і перспективи // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. - Випуск 3(21). – С. 211-216.

24 Одноволик В. Контролінг – кібернетична система управління економічними об'єктами на основі інформаційних технологій / В. І. Одноволик // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 12. – С.24-28.

25 Сурженко Л. Організація управлінського обліку та бюджетування на основі бізнес-процесів (на прикладі швейної промисловості) // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 7. – С. 27-31.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Фінансовий аналіз Бухгалтерський облік в управлінні підприємство Управлінський облік	Переддипломна практика Атестація

Провідний лектор: проф. Давидюк Т.В.
(посада, звання, ПІБ)

(підпис)